

Langå Søgård

Ejer: Flemming Højfeldt

www.langaasoegaard.dk

Offentlighed: privat skov

Formål: at udvikle en ejendom med så store natur- og herlighedsværdier som muligt. Udvikling af vildtbestand og jagtmuligheder prioriteres også højt.

Vurdering: Skovrejsningen er på smuk vis indlejret i landskabet og vil supplere den eksisterende ældre skov med unge og tætte bevoksninger. Afvekslingen mellem skov og åbent land er meget smukt planlagt. Ejeren anvender en overordentlig høj plejeintensitet, både i skovbevoksningerne men ikke mindst i vildtplejen. Dels p.g.a. en to-toppet aldersfordeling og dels p.g.a. meget komplicerede blandingsstrukturer anbefales ejer at udvikle langsigtede strukturplaner for skovarealerne.

Indledning

Ejeren erhvervede Langå Søgård i år 2000 og har siden udvidet gårdens jordtilliggende, således at ejendommen nu har et samlet areal på 160 hektar. Ejers store interesse for jagt, natur og jordbrug har været drivkraft for mange forskellige tiltag indenfor vildtpleje, naturpleje, skovbrug, kvægdrift, landbrug og vinavl.

Ejendommen ligger i et morænelandskab som er stærkt præget af stejle skråninger ned mod Gudenådalen samt af smeltevandskløfter i disse skråning. Jorden er overvejende sandet, gruset og der er – undtagen på engstrækningerne i Gudenådalen – stor dybde til grundvand på ejendommen.

Der er i 2006 udarbejdet en grøn driftsplan, som redegør for de forskellige naturtyper på ejendommen. I denne plan er redegjort for arealer beskyttet i Naturfredningsloven –

herunder en mose i Gudenådalene, udvalgte engstrækninger samt ikke mindst overdrevne ned mod Langå sø og i en slugt mellem søen og Gudenådalene.

De senere tilkøbte jorder mod sydøst – beliggende direkte syd for Langå by og dels bestående af ældre skov og nedlagt industriområde – er ikke besigtiget i projektet.

Den ældre eksisterende skov

Da ejer købte ejendommen bestod den overvejende af landbrugsdrevne marker og enge. På nogle af skråningerne mod Gudenådalene findes gamle egekrat, som er beskyttet og fredet i skovloven. Ejer har aftalt en udviklings- og plejeplan med Naturstyrelsen om disse egekrat (billed 2-7). På ejendommens vestlige skråninger findes forskellige ældre eller mellemaldrende bevoksninger af nåletræ, løvtræ og blandingsskov. Ejendommens indeholdt altså fra starten betydelige skovarealer,

men store dele af egekrattet og den eksisterende skov havde et åbent præg eller løftet kronetag, som ikke gav skjul og levested for klovvildt. Med den senere tilkøbte arealer udgør de ældre skovdele små 50 hektar.

En del af denne ældre skov i afdeling 10 er renafdrejet og forynget med cypres indenfor de sidste få år (billed 9), og nåleskovsarealerne er netop blevet tyndet i år (billed 8). Andre dele af de ældre skove i

afdeling 10, 11 og 13 har en stærkt oplejet karakter af ren løvtræ eller blandet skov af forskellige løv- og nåletræer (billed 10,).

Bortset fra omtalte renafdrift og tyndingshugst i afdeling 10 er der ikke tegn på nogen målrettet udvikling af disse

bevoksninger. Målsætningen forekommer uklar. Specielt de dele, som støder op til egekrattene i afdeling 11 og 13, giver indtryk af henlæg til "urørt skov", hvor naturen får lov at råde (billed 4, 5, . Heri kan der være en stor selvstændig naturmæssig og oplevelsesmæssig værdi, hvis vel at mærke skovstrukturen egner sig dertil. Det forudsætter f.eks. en vis grad af stormstabilitet i dele af strukturen. At en sådan stormstabilitet kun delvis er tilstede (grundet den sandet grusede og dybgrundede jord) viser de spredte stormfald i kanten af renafdriften i afdeling 10. Disse bevoksningsdele i den nordlige del af afdeling 11 har været stedvist forsømt med hugst (billed 8, 10, 11) og skovfyrene har opknebnede kroner og en ganske høj social stabilitet (dvs. ringe individuel stabilitet) - se billed 10. Langs kanten ud mod sletten på afdeling 9 viser ædelgranerne dog en større dybkronethed.

Hvis der ikke allerede er lagt en differentieret behandlingsplan for disse ældre skovarealer, bør en sådan plan udarbejdes. Der kan være afsnit, hvor strukturen kan overlades til naturens råden, men dog ikke før der er sket en enkelttræstabilisering

På et næsten sammenhængende areal i afdeling 11 og 13 er gammelt fredet "egekrat", som forekommer forholdsvis urørt gennem mange år. Egekrattene er nu indhegnet m.h.p. græsning. På et tidspunkt må egekrattenes foryngelse overvejes.

specielt af af værdifulde enkelttræer. Da ejerens interesse i højere grad er herlighedsværdier end træproduktion, vil det være tilrådeligt, på de øvrige ældre skovarealer, at føre en stabiliserende behandling, som på længere sigt vil tilføre træerne en større stormstabilitet, sundhed og evne til at blive meget store, gamle og smukke i skoven og landskabet. De ældre skoves tilstand er i øjeblikket ikke stabil og der er ikke taget hensyn til udviklingen af netop gamle smukke og stabile træer. Billed 12 og 13 viser f.eks. smukke egetræer, hvor yngre løvtræer vokser op i kronen og beskytter og ødelægger denne.

14

modificeret kraftigt gennem dialog med Naturstyrelsens lokale repræsentant, som inspirerede til at et større indslag af åbne arealer imellem skovrejsningsbevoksningerne.

Skovrejsningsprojektet blev vundet af Skovdyrkerforeningen i Randers, som i samråd med ejeren bl.a. anlagde forskellige bevoksninger, som skulle afspejle skovtyper fra forskellige kontinenter. Billed 14 viser "Nordamerika" med mislykket nedskåret robinie i forgrunden samt rødeg, Douglas og spidsløn (som erstatning for sukkerlønnen). Syd herfor er anlagt "Centraleuropa" med ædelgran, bøg, kirsebær og lærk (billed 15). Bemærk i billed 15, hvordan de to yderste af 3 rækker ædelgraner er voldsomt trykkede af kirsebær til venstre i billedet og lærk til højre i billedet. Ofte er det kun den midterste ædelgran række, som

Billed 14 antyder den småparcelvise blanding af spidsløn til venstre, rødeg i midten, Douglasgran til højre og i forgrunden robinie, som er forsøgt "sat på roden". Sidstnævnte parceller fremstår nu som åbne øer i bevoksningen.

Skovrejsningen

De udstrakte landbrugsdrevende marker og de aldrende skovarealer bød ikke råvildtet gode livsbetingelser. Forbedrede levedmuligheder og en bedre jagt på klovvildt var et vigtigt delmål bag skovrejsning på 21 hektar, som blev gennemført i år 2001 og 2006. Men også de landskabelige og naturmæssige elementer i skovrejsningens blev tillagt stor vægt og projektet blev udbudt til flere forskellige aktører på skovrejsningsmarkedet. Selv det endeligt udvalgte projekt blev senere

15

16

kan udvikle sig tilstrækkeligt til at følge med. Endvidere er anlagt "Svensk skov" med rødgran, skovfyr, birk, røn – Dansk egenatur med eg, skovfyr, lind og hassel). Herudover anlagdes forskellige andre blandinger af f.eks. eg, platan, thuja og ask (billed 16) samt "Lystskov" med ahorn, kirsebær, rødæl og valnød. Endvidere er punktvis anlagt monokultur af Sitkagran for at sikre vinterskjul til vildtet.

Mange af skovrejsningskulturerne er anlagt med parcelvis blanding, hvor parcellerne er forholdsvis små – typisk 3x6 eller 3x5 planter (billed 14, 15, 17). Endvidere er der flere steder anvendt OP42 som ammetræer og hybridlærk indgår også som indblandingstræart. De fleste steder er poplerne fjernet med "rettidig omhu" men dog punktvis efterladt for afvekslingens og læringens skyld. F.eks. er der efterladt en række opstammede popler langs en vej som "allé" (billed 16 i baggrunden) ligesom en gruppe popler er efterladt i ege/cypress-blandingsbevoksningen for at skabe variation og for at studere træernes udvikling under en tæt skærm af popler (billed 18 og 19). Også for at få indblik i, hvordan en alternativ hugstbehandling fungerer, har ejeren sørget for at efterlade nogle få robinie-parceller i "Nordamerika-blandingen" (billed 20).

Billed 16 viser den parcelvise blanding af eg (bagerste t.v.), ask (bagerst t.h.), platan (forrest t.v.) og thuja (forrest t.h.). Askene er døde, mange plataner er døde eller meget små og i mange parceller er dødeligheden også stor i thuja. Tilbage står komplette øer af eg, med lidt spredte tjavser af "andre træer". Dette område kunne omdesignes, således at det omdannes til et græsset slettelignende landskab med spredte træer, hvor de få gode plataner fremmes og egeparcellerne tyndes ned til 1 eller få gode træer. Eventuel bevares enkelte thujaer.

17

18

Den småparcelvise blanding sikrer en intim blanding af træarterne på lang sigt. Den småparcelvise blanding medfører dog et meget stort behov for tidlig regulering og udrensning p.g.a. de voldsomme indre randvirkninger - se f.eks. billed 15. Ejeren bruger endda ressourcer på at gennemføre disse udrensninger gennem manuel skovning for at undgå de voldsomme stikspor og belastning af jorden fra skovningsmaskiner. En så intensiv plejeform i skovrejsningen nærmer sig en egentlig parkforvaltning, og kun få ejere har mulighed herfor. Ejeren har gennem de krævende tidlige udrensninger erkendt ulempen ved anvendelse af de små parceller og ville i dag have anlagt blandingerne i større blokke.

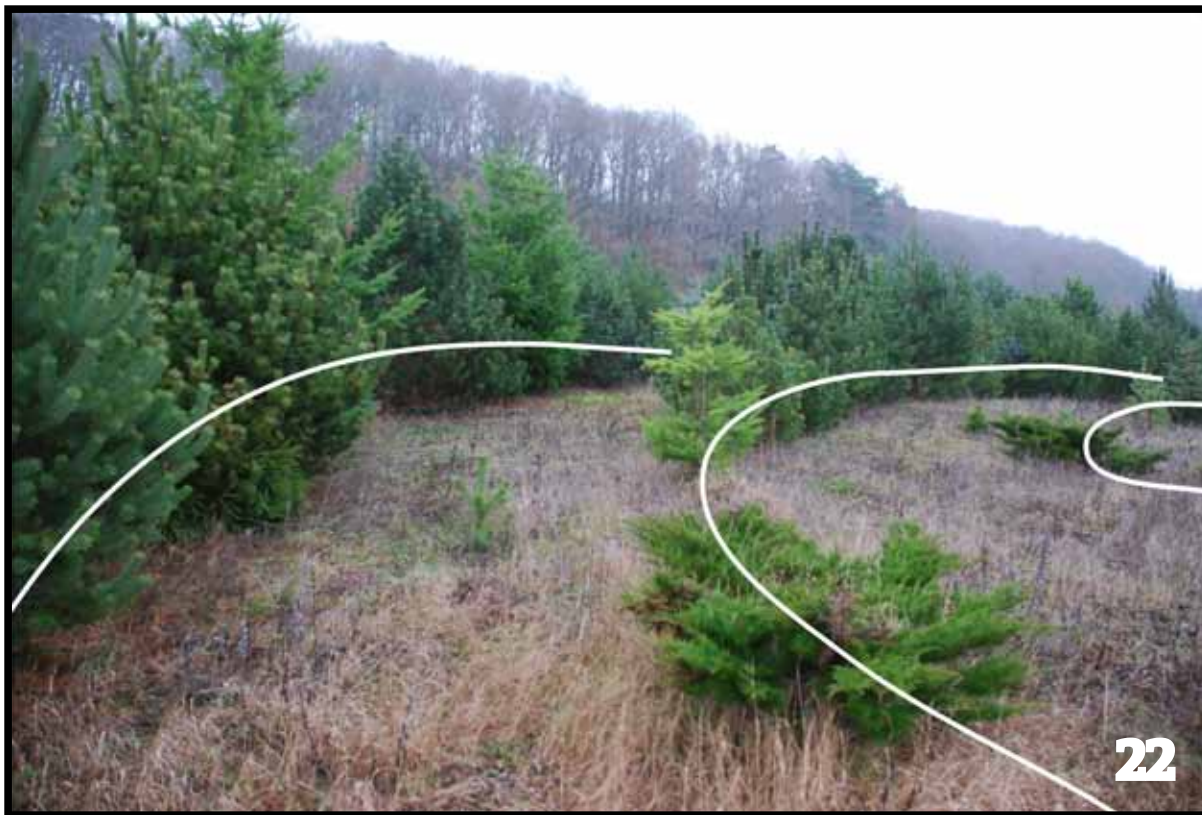
Der er endvidere gjort forskellige tiltag for at tilføre skovrejsningen æstetiske og naturmæssige kvaliteter. Dels er skovkulturerne anlagt med buede og krumme skovbryn i landskabet og dels er der lavet flere

Billed 21: Luftfoto fra 2008 af den spiralformede "plante-række" i afd. 14. Skovrejsning fra 2006. Der er 3 meters afstand mellem rækker - se også billed 22.

eksperimenter med planterækkernes forløb. Endvidere er der arbejdet meget intensivt med buskarter i skovbrynene (se senere).

Spiralformede og buede planterækker

For eksempel er plantningen sket i en spiral i afd. 14 (billed 21, 22), i rektangulære rækkeforløb i afd. 15 og med kurvede forløb som ændrer sig over stykket i afdeling 16 (billed 23, 24). Selv om dette i et vist omfang mindsker oplevelsen af "plantagedrift" i kulturfasen, så går disse indtryk dog overvejende tabt når træerne bliver mandshøje. Når oplevelsen af kurvede planterækker hurtigt går tabt i disse kulturer, hænger det også sammen med at der er anvendt enkelttrævisse blandinger i disse 3 afdelinger, dvs. forskellige træarter veksler indenfor rækken. En forholdsvis stor dødelighed – ikke mindst i afdeling 14 med spiral-plantningen – er også med til at bryde den ellers spændende geometri. Hvis man skulle have haft optimal oplevelse af spiral-plantningen, skulle man have anvendt kun én træart og sørget for intensiv efterbedring ved udgang i kulturen. Buede rækker mister også den æstetiske effekt når man ikke længere kan

se henover træerne – så ser man ikke skovens æstetik for bare træer (billed 24). Hvis man vil sikre sig en blivende æstetisk effekt af buede planterækker, skal man lave kulissevise blandinger med blanding af løv og nål (eller stedsegrønne og løvtabende arter), således at man om vinteren får et dybdeblik ind gennem de nøgne løvtræer og udsigt til buede indre bryn af stedsegrønne træer (f.eks. blandingen af lærk og Sitkagran i afd. 7). Det samme gælder i øvrigt, hvis man vil fremhæve højdeforskelle i en skov som ellers slører et topografisk landskab. Bortset fra at den

24

25

anvendte blanding af bjergfyr, eg, enebær, mv. ikke egner sig til at fremhæve specielle rækkeformationer, er blandingen usædvanlig smuk i sig selv og fint tilpasset de sandede svage skråningerne. Dette kommer ikke mindst til udtryk under højspændingsledningen i Gudenådalene, hvor buskarter er anvendt med særlig stor hyppighed (billed 25).

Variation gennem småparcelvis blanding

Et andet forsøg på at skabe spændende og varierede skovbilleder er anvendelsen af småparceller til sikring af blandingerne. Stedvis er de anvendte geometriske parcelmønstre endog overordentlige

sofistikerede (f.eks. blandingen af eg og cypres). Den parcelvise struktur ses meget tydeligt på luftfotoet fra 2008, hvor de hurtigt voksende arter træder særlig markant frem (billede 26). Det er i dag erkendt, at sådanne "intime" blandinger, hvor forskelligt hurtigt voksende træarter står meget tæt, ikke er særlig hensigtsmæssige. Dels medfører de et meget tidligt og usædvanligt højt plejebæhov, som kræver hugstindgreb længe før en flishugst er rentabel. Dels skabes usædvanlig små og upraktiske "huller" i bevoksningen hvis én træart dør eller falder ud, også fordi efterplantede træer ikke overlever, når de omkringstående parceller vokser op og breder deres kroner ud over de "tomme" parceller med småplanter. Dels udvikler sådanne blandinger – når bevoksningerne bliver ældre – sig til blandingsbevoksninger hvor alle træer har anderledes træarter som naboer, hvilket hverken er naturligt, smukt eller praktisk i hugstplejen. Både hvad angår æstetik, naturhensyn og plejerationalitet er det mere hensigtsmæssigt at blande træarterne i større blokke eller holme - gerne større end 0.1 hektar. Som blandingerne nu er etableret, vil der være situationer, hvor man som alderen skrider frem måske med fordel afvikler en eller flere svagt voksende træarter og blot besinder sig på at lade de mest dominerende træarter overtage arealet. Alternativt vil meget intensive plejhugster være nødvendige.

I blandingen af eg, thuja, platan og ask, er der så stor dødelighed i alle arter undtagen egen, at området nok bedst søges udviklet til et slettelandskab med spredte træer (billed 16). Dette kan i øvrigt udmærket blive et meget smukt "savanne-lignende" landskab med spredte ege- og platantræer. Men hvis det er et sådant "skovbillede" man ønsker sig, behøver det jo ikke koste 35.000 kr/hektar.

Der er således lavet mange interessante eksperimenter med henblik på at skabe en spændende og varieret skov, men den taktiske implementering har desværre ikke altid kunne realisere visionerne.

En af de mest succesrige blandinger er faktisk den kulissevise blanding af lærk og Sitkagran i afd. 7.

Struktur og aldersvariation

Kombinationen af større stykker ældre skov og den yngre skovrejsning sikrer at der på ejendommen er en vis variation i alders- og strukturfordeling. Et stykke af den ældre skov i afdeling 10 er netop forynget med cypres for 2-3 år siden (billed 9), således at der også her er sørget for ung og tæt skov, når skovrejsningen ældes og bliver mere åben. De sofistikerede blandingsbevoksninger i skovrejsningen sørger også for en vis strukturvariation

indenfor disse bevoksninger – om end denne variation ofte er uønsket og bliver modvirket i hugstplejen. Der er endvidere anlagt en festplads med 4 hestekastanier og 5 ægte kastanier midt i skovrejsningen.

De hurtigst voksende dele af skovrejsningsarealerne vil indenfor de kommende ti år begynde markant at "løfte kronen" over jorden, hvorved disse bevoksninger bliver mere forblæste ved jorden og mindre attraktive for råvildtet at skjule sig i. Dette er som sagt delvis modvirket af ovennævnte renaftdrift og nykultur af cypres. Men man kan også overveje et differentieret hugstprogram i nogle af bevoksningerne, således at dele af bevoksninger hugges så hårdt, at kronerne forbliver grønne til jorden. I andre bevoksningsdele kan overvejes at lave opstamning, hvilket f.eks. letter Pürchjagt. En særlig hård hugst vil også lette artskontrollen i nogle af de komplicerede blandinger.

Afveksling mellem skov og åbent land

Bortset fra et lille skovstykket og den tørvemose, som er udførligt beskrevet i den grønne driftsplan, er engstrækningerne langs med Gudenåen meget åbne naturtyper og vil givetvis forblive sådan med den nuværende drift. På arealerne nord for jernbanen, som adskiller ovennævnte engstrækninger fra hovedparten af ejendommen, findes en eksemplarisk fordeling mellem lukket skov og åbent land. I de oprindelige skovrejsningsplaner var det meste jord foreslået tilplantet, men ejerens dialog med Naturstyrelsens repræsentant medførte at der indlagdes marker iblandt skovstykkerne midt på ejendommen. Dette medfører ikke bare en stor æstetisk og landskabelig nydelse, det øger også i meget høj grad de jagtmæssige muligheder for målrettet afskydning og populationspleje blandt klovvildtet fra Hochsitz (billed 27).

28

27

Anvendelsen af det åbne land

Der er intensive behandlingsplaner for alle åbne arealer. De fredede overdrev på skråningerne ned mod Langå sø (billed 31) og i slugterne ned mod Gudenådalen (billed 32, 34) afgræsses med Hereford kvæg. Sammen med ombygningen af beboelse og gårdens udhuse efter overtagelsen i 2000 blev også bygget en stald til kvæget midtvejs på det omtalte overdrev. I 2001 blev der også – efter aftale med Naturstyrelsen – indført skovgræsning i de fredede egekrat (billed 33). På andre arealer – herunder engarealerne i Gudenåda-

På de åbne marker på ejendommens nordlige arealer (afdeling 1, 2, 3 og 5) er der anlagt læbælter, som også fungerer som korridorer for vildtets færdsel på området (billed 51, 52). I overgangen mellem gammel og ny skov og det åbne land har ejer intensivt anlagt skovbryn, som overvejende består af en lang række forskellige buskarter (billed 30). Nogle steder er dog indplantet højt voksende træarter som lind, eg, rødgran osv. (billed 29). Det er vigtigt løbende at få tyndet blandt disse højt voksende arter, således at buskarterne i bunden ikke bortskygges. Stedvis er der stor forekomst af frugtbærende træer og buske til nytte for fugle og dyr (billed 28). Se videre om vildtagte og vildtvenlige læbælter nedenfor.

31

len – høstes hø eller wrap til supplerende foder til kvæget. På de nordlige marker, samt på markerne midt i skoven (afd. 9), dyrkes vinterafgrøder og på den mere tørre del af engen dyrkes f.eks. tritcale.

Den ganske store bestand af kødkvæg plejes med stort engagement og markerne dyrkes rationelt. Bemærk dog også den betydelige indsats for bio-

32

33

diversiteten og markvildtet gennem foderstriber, remiser, insektvolde osv. (se den følgende tekst - samt billed 35).

34

Landskab og æstetik

Ejendommen er beliggende i en stærkt kuperet landskab med store højdeforskelle. Den flade Gudenådal afløses mod nord af stejle og kløftede moræneskråninger, som i sig selv udgør et eventyrlig smukt og vildt landskab (billed 3, 7, 32), beklædt med egekrat og ældre blandingsskov. Nord for disse skrån timer findes den overvejende flade højslette med marker og den nye skovrejsning. Der er altså som udgangspunkt et rigt og varieret landskab at arbejde med.

Spørgsmålet er om de landskabelige og æstetiske muligheder er udnyttet optimalt? I den forbindelse må man holde sig for øje at både overdrev, egekrat og dele af engen er belagt med fredningsmæssige restriktioner. Man kan således ikke uden videre fælde transekter ned igennem egekrattet for at sikre det vide landskabelige udsyn over Gudenå dalen fra toppen af å dalens skrænter. Dette forekommer ellers at være et ret oplagt tiltag, fordi man ved færdsel på højsletten kun få steder delagtiggøres i dette potentielt vidtstrakte landskabs panorama.

ma. På ét sted gennemskæres ådalsskråningen dog af en højspændingsledning og på dette sted er skovens træer for nogle få år siden skåret ned på den nedre del af skrån timer – for ikke at vokse op i ledningerne (billed 36). Derfor dette sted er skovrejsningen under ledningen i øvrigt anlagt med overvejende langsomt voksende arter, som kun på meget lang sigt vokser op i ledningerne. På dette sted kunne den sidste lille stribe træer, som adskiller højspændingstransekten og en af slugterne ud mod å dalen, givetvis fjernes (billed 36 i midten). Den vegetation, som nu er ved at vokse op igen i højspændingstransekten, kunne fjernes igen og hele arealet kunne udlægges til græsning. Engstrækningen i kløften kunne med andre ord gøres bredere. Samtidigt burde det være muligt – under højspændingsledningerne – at fjerne træerne på toppen af skrån timer, således at der herfra etableres den videre udsigt over å dalen.

Længere vestpå er der måske begrænsninger i at udvide udsigten, fordi det fredede egekrat skønnes at støde op til et smalt stykke naboskov i det sydvestlige hjørne af ejendommen (billed 37, til venstre). Fra en fremspringende bakkeknold i dette sydvestlige hjørne findes en potentiel meget smuk udsigt over ådalen, men udsigten hindres af en smal stribe fyrretræer iblandet eg. Det er således ikke altid let at skabe en æstetisk/udsigtsmæssigt forbindelse mellem den nordlige og den sydlige del af ejendommen. På ét sted på kanten af ådalskrænten har ejer dog genopbygget en ikke-bevaringsværdig gravhøj og nedenfor denne har det efter aftale med Naturstyrelsen været muligt at fjerne et stort antal rødgraner i egekrattet. På dette sted er således skabt en særdeles smuk udsigt, som binder ejendommens nordlige og sydlige del sammen (billed 36, øverst t.v.).

Det er i øvrigt meget indtagende, at skovrejsningen i Gudenådalen er splittet op i sektioner med åbne græsstykker og vildtagre imellem. De åbne arealer er lagt i forlængelse af kløfterne i ådals-skråningerne, således at disse kløfter (med overdrev eller eng), som skærer sig ned mellem gammel egeskov forlænges af åbne sydvendte transekter ud gennem de nye skovrejsninger mod Gudenå dalen. Skovrejsningen er overordentlig smukt indlejret i landskabet (billed 38-40). Der findes også smukke udsigter på overdrevet rundt om Langå sø, ligesom anlæg af marker imellem den gamle skov og skovrejsningen på højsletten skaber smukke vue i dette landskab.

Vandmiljøer

Den store Langå sø, som nabo til ejendommens beboelse, er et stort og værdifuldt naturelement (billed 42). Mellen 1890 og 1970 blev søen afvandet med hjælp af en pumpestation, og "søbunden" blev anvendt til enggræsning og høslet. Ved afbrydelse af pumpestationen i 1969 genetableredes søen. Søen afvandes gennem en rørføring, som bringes til overfladen på overdrevet i en af slugterne ned mod Gudenådalen. Vandet danner en lille bæk ned gennem slugten (billed 41, 43) og føres videre til Gudenåen via grøfter hen over engen. Den grønne driftsplan indeholder en mere detaljeret beskrivelse af søens historie. Grundet den meget sandet/grusede jord er det ikke umiddelbart muligt at skabe vandmiljøer andre steder på ejendommen, men ejeren har dog anlagt adskillige mindre vandhuller med gum-mimembran, således at der forskellige steder skabes

drikkemuligheder for vildtet. For eksempel er der i alle vildtremiser anlagt en mindre vandhul til dækning af vildtets vandbehov (billed 50). Disse vandhuller skaber naturligvis også habitater for padder og vådbundsvegetation (f.eks. svømmende vandaks - billed 44, 45).

Natur og biodiversitet

Overordnet rummer ejendommen store naturmæssige værdier, hvoraf mange er knyttet til overdrevene, egekrattene samt mosen i Gudenådal. Disse forhold er beskrevet i den grønne driftsplan og skal derfor ikke nærmere omtales her.

Det er dog værd at bemærke at den gennemførte skovrejsning med en meget lang række forskellige træarter samt de mange skovbryn og læbælter med rig diversitet i buskarter også skaber mange nye habitater for flora og fauna. Også nogle af vandhullerne er berigende for naturen, mens andre er så stærkt belastede af dyr og foder at de er fuldstændig eutrofiserede.

Der er dertil gjort særlige tiltag ved dannelsen af ganske høje insektvolde rundt om nogle af vildtremiserne. Selv om tuegræsserne endnu

ikke dominerer insektvoldene, skabes her et stort aktiv for rovinsekter og føde til fasaner og andre hønsfugle.

Vej- og stisystem samt offentlig adgang

Da der i meget vidt omfang anvendes firehjulstrukne køretøjer på ejendommen og da der indtil videre kun meget begrænset anvendes større skovningsmaskiner er en systematisk udbygning af vejsystemet ikke aktuelt. Det betyder også at offentlig adgang til store dele af ejendommen ikke er mulig på lovlig vis. Der findes en offentlig cykel- og vandresti langs med jernbanen i Gudenådal (billed 47).

Vildtpleje

Ejer gør en usædvanlig stor indsats for at forbedre vildtets leveduligheder. Der er anlagt regulære firkantede remiser adskillige steder på ejendommen med klassisk opbygning: høje nåletræer i kernen, omgivet af tætte buske af forskellige arter (billed 47). Flere steder er disse remiser også omgivet af insektvolde (billed 48), andre steder er der yderst plantet rhododendron rundt om remisen – dels for at

give en stedsegrøn kontrast i de løvfældende buske og dels af æstetiske hensyn når buskene blomstrer (billed 49). Mange steder er anlagt striber af jordskokker, som fasaner gerne gemmer sig i (billed 35, 49). Disse striber bliver fræset op 2-3 gange årligt efter nedvisning - dels for at sikre en udtynding af knoldene/planterne, men også fordi råvildtet elsker at spise knoldene, når de bliver rodet op til overfladen. I vildtagrene sås også solsikke og stauderug. Ved alle disse remiser og vildtagre er anlagt små vandhuller (billed 50). Vandet til disse vandhuller er ofte hentet i Langå sø, hvilket har medført at dunhammer frø også er fulgt med til vandhullerne. Dette kan meget let afføde et besværligt rydningsarbejde for at holde vandhullerne fri. De nordlige læbælter var i særlig grad udvidet til også at være en langstrakt vildtremise med forskellige vinterfoderplanter. Der anvendes i høj grad såning af majs. Råvildtet spiser kolberne på stænglerne, men trinvist gennem vinteren bliver majs knust, således at også fuglevildtet får glæde af kærnerne på jorden. Der plantes

jagt på rævene, idet der er anlagt 15 kunstige rævegrave rundt langs ejendommens periferi. Cirka én gang månedligt afdrives disse kunstgrave med en erfaren gravhund og dette gør at ejeren mener at have en næsten rævefri ejendom. Kunstgravene er lavet med 6-kantede rør, som grævlinger ikke skulle bryde sig om at færdes i. Endvidere spærres alle kunstgrave af i sen vinteren for at undgå yngelaktivitet i gravene, idet dette efterlader et stort svineri i gravene.

Ejer er interesseret i at opbygge en sund rådyrbestand og jagten på råvildt føres skånsomt med meget svag drivintensitet. Dette muliggøres ved at der på ejendommen er opsat 20 Hochsitz, hvorfra nedlæggelsen af råvildt kan foregå med riffel på meget kontrolleret vis.

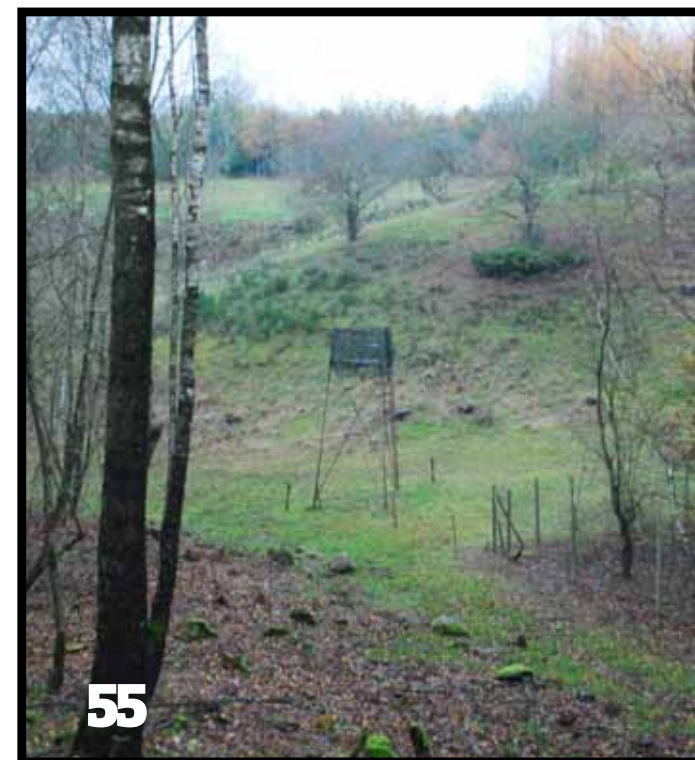
også gerne fodermarvkål i disse vildtstriber, men ejeren påpeger at det med kålen er nødvendigt med et vist sædskifte p.g.a. kålbrot. Endvidere står der i disse hegn/vildtremiser en lang række forskellige buskarter) - billed 51. Anlæg af 6 til 12-rækkede hegn i det åbne landskab - specielt i den nordlige og nordøstlige del af ejendommen - fremmer ikke bare vildtets fødemuligheder om vinteren men også en stressfri færdsel mellem skovbevoksninger og remiser. Ejeren udvikler også forskellige foderautomater til forskellige vildtarter (billed 53).

En yderligere vildtplejeforanstaltning er opsætning af et vildthege på den sydlige side af den offentlige og noget trafikerede Åbrovej mellem Langå og Vellev på en strækning af over 1000 meter (billed 52). Herigennem undgås utvivlsomt trafikdrab på rådyr, ligesom rådyr ved jagt ikke presses ud over befærdede veje.

En af de særdeles interessante vildtpleje-initiativer er engplejen i Gudenå-dalen: ejeren har fjernet alle spredte træer på de omfattende engarealer, og efter ejerens vurdering har dette medført en meget voldsomt øgning af populationerne af ikke bare agerhøns, men også harer !! Ejeren mener at ikke bare agerhøns-kyllinger men også harekillinger lider stærkt under rovfugle og krager, som sidder i træer på engen. Ejer har netop tilkøbt yderligere 130 hektar eng, som vil blive plejet på samme måde.

Jagt

Der drives primær jagt på rådyr, harer, fasaner, agerhøns og svømme-fugle. Af samme årsag gennemføres også en særdeles professionel

Disse Hochsitz er ofte placeret i overgangene mellem skov og åbent land, hvilket i høj grad gør jagten sikker og bæredygtig (billed 54, 55). Det bør i øvrigt nævnes at udsigten fra flere Hochsitz er overordentlig flot – bl.a. hvor man endnu kan se henover den nye skovrejsning ud over Gudenådalen (billed 40).

Fortidsminder og traditionelle driftsformer

Der findes på ejendommen en opgravet, plyndret og ikke fredet gravhøj, som blev genetableret (se ovenfor under landskab). Hertil kommer to andre ikke-bevaringsværdige gravhøje, hvoraf den ene er nedpløjet.

Ved siden af bevarelsen af egekrattene, gennemføres også stævningskov på rødæl i mosen i Gudenådalen. Der gennemføres årlige topkapninger af Nordmannsgran i en vildtremise for at bevare disse nåletræer tætte til fasanernes yngelpleje.

En traditionel om end ganske eksotisk driftsform er dog ejerens vindyrkning (billed 56). Højt på en stejl sydøstskråning ved Langå sø er anlagt en meget velplejet vingård, hvor 500 vinstokke årligt giver cirka lige så mange flasker vin af forskellige typer.

Ejendommens videre udvikling

Ejeren har på meget smuk vis videreudviklet en ejendom, som alene på grund af sin beliggenhed besidder store naturværdier og landskabelig skønhed. Skovrejsningen er anlagt med en flot afbalancering af åbne arealer således at vildtet overalt hurtigt kan finde skjul og læ mens det samtidigt kan finde åbne arealer til føde, tør luft og solskin. Skovrejsningen er endvidere på smuk vis indlejret i landskabet. Udviklingen af en sådan ejendom vil altid have et stærkt subjektivt præg, men hvis der skal peges på udviklingsbehov, kunne undertegnede pege på følgende emner:

1. Den del af skovrejsningen, hvor dødeligheden er over 50% (især plantan-blandingen), bør udvikles mod et andet landskabsbillede end skov. Emnet er drøftet ovenfor.
2. I andre dele af skovrejsningen, er anvendt blandingsmønstre, som ikke bare gennem de næste 10, men gennem mange årtier, vil medføre intensiv hugstpleje og det langsigtede resultat kan godt ende med at blive mindre attraktivt. En langsigtet udviklingsplan for sådanne bevoksninger vil være en fordel.

3. Nogle af de ældre skovområder – specielt afdeling 10 – er stærkt hugtsforsømt. En hugstplan, som fremmer stormstabilitet, sundhed og landskabelig skønhed – og evt. naturlig foryngelse – bør udvikles. Nogen inspiration kan findes i rapporten fra Skovdal og fra Knopgården.
4. Yderligere skabelse af udsigter fra ådalsskråningernes top ud over Gudenådalen vil give en mental bedre forbindelse mellem den nordlige og sydlige del af ejendommen.
5. Det kan på længere sigt overvejes at etablere stævningskov eller mellemskov i nogle af skovrejsningsområderne for at øge strukturdiversiteten og for at bevare områder med tæt vegetation ved jorden, når resten af de unge bevoksninger løfter kronerne op fra jorden. Mellemskovsdrift kunne også på længere sigt overvejes på f.eks. de nordlige skrån timer i afdeling 10. En anden mulighed er stedvis at tynde skovrejsningsbevoksningerne så hårdt at træerne forbliver grønne til jorden. Der bør tænkes i forskellige måder at bevare skovområder med tætte kroner til jorden.

Taksigelse

Ejendomsanalyserne er finansieret af Naturstyrelsen, 15. Juni Fonden, Skovdyrkerne og SkovByKon. Vi takker varmt for projektmidlerne – uden hvilke projektet ikke havde kunnet gennemføres. Der skal også lyde en varm tak til ejerne af de besøgte ejendomme. Ejendomsanalyserne udgør et centralt kildemateriale til vores kommende nye bog: "Skovrejsning, natur- og herlighedsværdier"

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

15. Juni Fonden

